

[Lembourn.]

skolen skal individualisere. Dog, man må vel sige, at der ikke altid er en modsætning mellem disse to målsætninger. Det er ikke en absolut konflikt. I den blå betænkning er der klart nok taget stilling til fordel for det personlighedsdannende, det individualiserende — hvis jeg må have lov til at citere. Der skrives i kap. 2, „Læseplaner og Skolen“, følgende:

„Begrebet lære må ikke alene omfatte opnåelsen af kundskaber og dygtighed, men også sådanne processer som: oplæring til at lære . . .

Afgørende vægt må lægges på de kulturelle, moralske og åndelige værdier.“

Dette syn er desværre i mindre grad fremme i den betænkning, vi nu har fået om læreruddannelsen. Jeg har kun kunnet finde det ét sted, hvor man ganske klart prøver at gentage denne målsætning, nemlig afsnittet om pædagogikken, hvor der står, at den beskæftiger sig — både historisk og aktuelt — med opdragelsens og undervisningens mål ud fra synspunkter hentet fra filosofi, etik og religion. Men også dette er kun angivelse af en ramme. Der er ikke meget indhold i ordene. Derfor må man stille det spørgsmål: hvad er egentlig folkeskolens og dermed læreruddannelsens målsætning? Efter stemningen i den blå betænkning kan man ikke være meget i tvivl om målenes rækkefølge. For det første skal skolen være karakterdannende, for det andet skal den individualisere, og først i tredje række skal den tilstræbe effektivitet.

Men så kommer jo spørgsmålet om indholdet. Hvilke karakteregenskaber er det egentlig, man ønsker? Og når man er blevet enig om det, hvorfor så netop dem? For at kunne svare på dette spørgsmål må man vel i virkeligheden først forsøge en tidsanalyse. Den manglede i nogen grad som forudsætning for tankerne i den blå betænkning, og den mangler også som forudsætning for den nye betænkning. Man må jo ikke glemme, at den egentlige virkning af det lovforslag, som nu er fremsat, først kommer engang omkring 1990, for først da bliver de første årgange, som har haft lærere, der er uddannet efter denne lov, voksne, og før man kan fastlægge den vægt, man vil tillægge de forskellige fag i timeplanen, er det vel nødvendigt, at man

ved, hvad det er for et samfund, denne generation bliver voksne i. Man kan sige så meget, at det må være et velstandssamfund med en levestandard meget højere end den, vi har i dag. Det må være et fritidssamfund, hvor fritiden er meget længere end arbejdstiden. Der er økonomer, der mener i nogle prognoser, man har forsøgt at stille op, at det ikke er utænkeligt, at ugen i 1990 vil komme til at se sådan ud: mærkelig nok sover man stadig 56 timer, men i resten arbejder man i 28 og har fritid i 84. Hvis dette er rigtigt — og tendensen er vel i hvert fald rigtig — må man spørge: ja men hvad betyder det? Ja, det betyder en vældig udvidelse af valgmulighederne for det enkelte menneske og dermed et stærkt voksende krav til evnen til at tænke selvstændigt og dermed et krav til en øget selverkendelse. Ud fra denne tidsanalyse tror jeg det er afgørende, at man lægger vægt på de individualiserende fag.

Noget kunne tyde på, at betænkningen ikke i tilstrækkelig grad har levet op til dette mål. Jeg vil gerne have lov til at citere et medlem af udvalget, seminarirektor Holger Paaskesen, som er kommet med en særudtalelse, hvor han siger:

„Mest skuffende virker det dog, at forslaget er opbygget på et ensidigt effektivitetsprincip, som i kraft af sin ensidighed ikke harmonerer med tidens skoletanker.“

Dette er måske nok noget hårdt og temperamentsfuldt sagt, og det må vel siges, at man i nogen grad er på vej i forslaget i den forstand, at man prøver at udvide de pædagogiske fag. Alligevel er det et spørgsmål, om ikke først en undersøgelse af, hvilken karakterdannende virkning de forskellige fag og undervisningsmetoder egentlig har, er nødvendig. Det er muligt, at fagpædagoger kan svare på dette. Man har ikke hørt meget om det. Det står ikke i nogen betænkning, men det er et emne, der berører os alle og kan diskuteres af alle med lige ret.

Der er et synspunkt, jeg i denne forbindelse gerne vil fremhæve. Et af de mest individualiserende fagområder er de musiske fag. I psykologisk forstand betyder de, at man gennem dem opdager sine talenter, sine egentlige evner, og at man dermed får mulighed for at erkende sit særpræg. Socio-